

Ч

ЧЕКАН Віктор Георгійович [рос. Че- кан Виктор Георгиевич] (11[23].11.1862 – р. с. невід.), протоієрей, випускник і викладач КДА – священнослужитель РПЦ, церк. педагог, біблієзнавець.

Нар. у повітовому м. Оргіїв Бессарабської губ. (румун. Orhei, нині – адм. центр Оргіївського р-ну Республіки Молдова) в сім'ї священника місцевої Свято-Миколаївської церкви. Після закінчення Кишинівських ДУ (1872–76) та ДС (1876–82) навчався у КДА (1882–86), де здобув ступ. канд. богослов'я та право отримати ступ. магістра на підставі захисту друкованої дис. без додаткових іспитів (ухвалу Ради КДА від 03.06.1886 затверджено митрополитом Київським і Галицьким *Платоном (Городецьким)* 24.07.1886). Рукопис канд. твору Ч. «Отношение первых трех Евангелий к четвертому», визнаного авторитетним біблієзнавцем проф. С. М. Сольським «весьма хорошим», зберігається у ІР НБУВ.

Зважаючи на видатні успіхи в навчанні, 16.08.1886 Ч. розпочав річний термін підготовки у статусі професорського стипендіата каф-ри загальної давньої цивільної історії КДА. 29.09.1886 переведений на каф-ру пастирського богослов'я і педагогіки, де продовжив професорську підготовку під керівництвом проф. В. Ф. Певницького і проф. М. О. Олесницького. Після закінчення терміну стипендіатства (16.08.1887) був залишений у КДА на посаді в. о. доцента цієї каф-ри.

17.08.1889 подав на розгляд академ. Ради рукопис магістерської дис. «Евангельские сказания о лице Иисуса Христа и совершенном им спасении». Зважаючи на одностайність висновків обох офіц. рецензентів (проф. С. М. Сольського та проф. М. М. Дроз-

дова) щодо наявності у дис. як численних «неоспоримых достоинств», так і значних недоліків, які унеможлилювали її рекомендацію до друку й захисту, і водночас узявши до уваги пропозицію С. М. Сольського надати здобувачеві 3–4 місяці на доопрацювання тексту, із рукописом праці Ч. додатково ознайомилися не лише ректор КДА єпископ *Сильвестр (Малеванський)*, а й усі члени Ради. На підставі ретельного колективного розгляду 20.12.1889 Рада дійшла остаточного висновку про те, що поданий твір Ч. не тільки не відповідає магістерському ступ., а й є «неудобоисправимым» для його здобуття. Згідно із чинним на той час академ. статутом 1884 р., який вимагав від колишніх професорських стипендіатів, залишених на службі в академіях, обов'язкового здобуття магістерського ступ. протягом дворічного перебування на посаді в. о. доцента, а в разі невиконання цієї вимоги – переведення на викладацьку посаду до однієї з духовних семінарій, на тому ж засіданні Рада мусила ухвалити рішення про звільнення Ч. із КДА.

Наказом обер-прокурора Св. Синоду від 03.02.1890 Ч. був зарахований на посаду викладача Св. Письма Подільської ДС (м. Кам'янець-Подільський, нині – Хмельн. обл.). За сумісництвом викладав також нім. мову (03.09.1890–17.09.1906). Був членом пед. зборів семінарського Правління (14.10.1893–01.06.1902). Неодноразово виконував обов'язки інспектора.

З 1897 поєднував пед. діяльність із пастирським служінням: 08.11.1897 рукопокладений єпископом Подільським і Брацлавським *Іринеєм (Ордою)* у сан диякона, 09.11.1897 висвячений на ієрея. Пастирське служіння звершував на посаді настоятеля

новозбудованого Олександро-Невського храму м. Кам'янця-Подільського (разом із єпископом Іринеєм та місцевим духовенством брав участь у його освяченні 24.11.1897). З 22.12.1897 очолював Кам'янецьке повітове відділення єпархіальної училищної ради. Був благочинним міськ. церков 1-го округу Кам'янецького пов. (з 12.01.1902). Входив до складу Подільського церк. історико-археол. тов-ва. Був одним із авторів ж-лу «Подольские епархиальные ведомости», де поряд із статтями з біблійно-богослов. та пед. тематики систематично друкував повчання і проповіді. З 06.05.1906 служив у сані протоієрея.

Ухвалою Св. Синоду від 04.11.1906 призначений ректором та професором Св. Письма у випускному класі Костромської ДС. Поряд із службою в семінарії брав активну участь у єпархіальному житті. Був редактором ж-лу «Костромские епархиальные ведомости» (23.10.1907–15.06.1917), головою Костромської єпархіальної училищної ради (10.11.1909), членом ком-ту з ремонту та реставрації Свято-Троїцького Іпатіївського монастиря у м. Костромі (з 12.03.1911). Очолював раду Костромського правосл. Феодорівсько-Сергіївського братства (05.11.1914–09.07.1918). Був дійсним членом Костромської губернської вченої архів. комісії (з 22.03.1907); входив до складу Ради Костромського церковно-істор. тов-ва (з 03.06.1912).

Протягом багаторічної пед. діяльності і пастирського служіння був відзначений численними церк. і держ. нагородами, у т. ч. орденами Св. Станіслава 3-го ступ. (15.05.1893), Св. Анни 2-го ступ. (06.05.1908), Св. Володимира 4-го (06.05.1911) та 3-го (06.05.1916) ступ.

Після Лютневої революції вийшов на пенсію за вислугою років (за деякими свідченнями, переконаний монархіст і активний член Костромського відділення «Союза русского народа», Ч. мусив залишити ректорську посаду в Костромській ДС «по общему требова-



Віктор
Чекан

нию семинаристов, части преподавателей и родителей (духовенства)»). Згодом переїхав до м. Архангельська, де повернувся до пед. діяльності: з 10.06.1918 обіймав посаду доглядача Архангельського ДУ. У 1918–19 брав активну участь у діяльності «Союза духовенства и мирян г. Архангельска», який неодноразово висловлював рішучий протест проти більшовицьких гонінь на Церкву, а також звертався із проханням про допомогу та порятунк до міжнар. структур і впливових зах. церк. діячів. За часів «червоного терору», розпочатого в Архангельську після відходу британських військ і відновлення у місті 21.02.1920 рад. влади, разом із ін. діячами «Союзу» був заарештований (03.08.1920, за ін. даними – у лютому 1920). Етапований до Москви. Засуджений рішенням Моск. рев. трибуналу від 30.01.1921 за обвинуваченням у контрреволюц. діяльності до вищої міри покарання. З урахуванням амністії, похилого віку і тяжкої хвороби Ч. вирок змінено на 5 років ув'язнення (умовно).

Після звільнення з-під варті залишився у Москві, де навесні 1921 обійняв посаду настоятеля церкви Всіх Святих на Кулишках. Подальша доля, рік смерті та місце поховання невідомі.

Осн. тв.: Вразумление роппущим на свою судьбу, предложенное в Книге Иова // Подольские Ев. – 1895. – Ч. неофиц. – № 10. – С. 277–283; № 11. – С. 293–300; № 12. – С. 317–324; № 13–14. – С. 338–351; Слово при освящении Каменецкого Александро-Невского храма – памятника воссоединения Подолии с Россией. – Каменец-Подольский, 1897. – 10 с.; Чем должна быть наша духовная семинария для епархии // Подольские Ев. – 1898. – Ч. неофиц. – № 39. – С. 1035–1041; Содействие школе со стороны священно- и церковнослужителей в добром воспитании будущих пастырей и служителей Церкви // Там само. – 1899. – Ч. неофиц. – № 28. – С. 647–651; № 30. – С. 687–693; № 32. – С. 739–745; № 33. – С. 774–782; Беседа пастыря к пасомым о Псалтири // Там само. – 1905. – Ч. неофиц. – № 11. – С. 242–246; Апостольское происхождение Св. Евангелий // Костромские Ев. – 1907. – Ч. неофиц. – № 24. – С. 776–789.

Арх.: IP НБУВ. – Ф. 33. – № 973; Ф. 304. – Дис. 1010; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 1771, 1820.

Опубл. дж.: Разрядный список учеников Кишиневского духовного училища, ... после экзаменов, бывших в конце 1875–1876 [учебного] года // Кишиневские Ев. – 1876. – № 17. – Отд. офиц. – С. 283; Разрядный список учеников Кишиневской духовной семинарии, составленный в конце 1881–1882 учебного года // Там само. – 1882. – № 12. – Отд. офиц. – С. 601; Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной академии за 1885–1886 учебный год. – К., 1886. – С. 130–133, 221, 225–226, 256; [Те саме] за 1886–1887 учебный год. – К., 1887. – С. 49, 257–258; [Те саме] за 1889–1890 учебный год. – К., 1890. – С. 6–7, 101–112, 131–133, 149; Приказы обер-прокурора Святейшего Синода // ЦВед. – 1890. – № 13. – С. 108; Высочайшие награды // Там само. – 1893. – № 21. – С. 189; 1908. – № 18–19. – С. 107; 1911. – № 19–20. – С. 119; 1916. – № 18–19. – С. 149; По Подольскому епархиальному училищному совету // Подольские Ев. – 1898. – № 2. – Ч. офиц. – С. 6; Личный состав служащих в духовных заведениях Подольской епархии в 1904 году // Подольские Ев. – 1904. – № 42. – Ч. офиц. – Приложение. – С. 1, 4; Личный состав служащих в духовно-учебных заведениях Подольской епархии в 1906 году // Православная Подолия. – 1906. – № 11. – Ч. офиц. – С. 1; Определения Святейшего Синода // ЦВед. – 1906. – № 18. – С. 246; № 45. – С. 482; Список должностных лиц в Костромской духовной семинарии и духовных училищах Костромской епархии к началу 1907–1908 учебного года // Костромские Ев. – 1907. – № 20. – Ч. офиц. – Приложение. – С. 1; Распоряжение начальства // Архангельские Ев. – 1918. – № 19. – С. 2; *Фигуровский Н. А.* «Я помню...». – М., 2009. – С. 113–116.

Літ.: За веру Христову: Духовенство, монашествующие и миряне Русской Православной Церкви, репрессированные в Северном крае (1918–1951) : биограф. справочник / сост. С. В. Суворова. – Архангельск, 2006. – С. 595; *Феофил (Волик), иерод.* Дело о контрреволюционной деятельности «Союза духовенства и мирян» и явление Божией Матери в Архангельске // Новомученики и исповедники земли Архангельской : сб. докладов : VII Иоанновские образовательные чте-

ния (2–4 ноября 2005 г., Архангельск). – Архангельск, 2006. – С. 52–61; *Резепин П. П.* Ректоры Костромской духовной семинарии (1747–1918) // Светочъ : альманах. – № 3. – 2010. – Режим доступа: <http://kocio.mrezha.ru/index.php/-qq/72--3>. – Назва з екрана; *Франскевич Е.* Трагическая история со счастливым концом: По страницам истории храма Александра Невского в Каменце-Подольском // Православный взгляд. – 2011. – № 4 (15). – С. 95–96; Священно-церковнослужители и ктитория Московской епархии первой трети XX столетия. – Тверь, 2013. – С. 366; Чекан Виктор Георгиевич // Новомученики и исповедники Русской Православной Церкви XX века : [База даних ПСТГУ]. – Режим доступа: http://kuz3.pstbi.ccas.ru/bin/nkws.exe/ans/nm/?NYZ9EjxGHoxITYZCF2JMTdG6XbuLdOeUfG00e8fWfi*UUuKis8CcdO8ctk*. – Назва з екрана.

М. Л. Ткачук

ЧЕКАНОВСЬКИЙ Олексій Іванович – див. ОЛЕКСАНДР (ЧЕКАНОВСЬКИЙ)

ЧЕЛЬЦОВ Петро Олексійович [рос. Чельцов Петр Алексеевич] (20.08[01.09].1888–12.09.1972), священносповідник, протоієрей, випускник КДА – священнослужитель РПЦ, церк. педагог.

Нар. у с. Шехмино Рязанського пов. і губ. (нині – Рибнівського р-ну Рязанської обл. РФ) у сім'ї псаломщика, згодом – священника. Закінчивши Рязанські ДУ (1897–1904) і ДС (1904–10), в 1910 вступив до КДА. Після 1-го курсу (влітку 1911), перебуваючи вдома на канікулах, одружився з Марією Іванівною Стародубцевою, донькою священника; у вересні 1911 за власним проханням був відрахований із КДА. 16.10.1911 висвячений на ієрея та призначений священником Свято-Георгіївської церкви с. Юр'єво Городище (Уляхино) Касимівського пов. Рязанської губ. (нині – с. Уляхино Гусь-Хрустального р-ну Владимирської обл. РФ). Одночасно з 11.11.1911 служив законовчителем у місцевій церковнопарафіяльній школі та школі грамоти сусіднього с. Сивцево (нині – Гусь-Хрустального р-ну). З дозволу Св. Синоду 19.09.1912 був поновлений у складі студентів 2-го курсу КДА, яку закінчив зі ступ. канд. богослов'я, отримавши право на здобуття ступ. магістра на підставі захисту друкованої дис. без додаткових іспитів (ухвалу Ради КДА від 01.06.1915 затверджено ми-